

ŠTA SAD?

POSLE SVETSKE - I EVROPSKA INVESTICIONA BANKA EIB ZAOŠTRAVA KREDITIRANJE TE NA UGALJ

[STR. 3](#)

LONDON – Evropska unija namerava da pomogne energetski intenzivnim industrijama da putem dugoročnih ugovora o kupovini električne energije reše problem nelikvidnosti i iseljavanja poslova van EU, izazvan visokom cenom struje na tržištu Unije. Ponuda besplatnih pravnih smernica Evropske komisije je deo programa reindustrijalizacije, kojim Brisel i najveće države EU nastoje da zaustave talas zatvaranja pogona koji troše najviše energije, piše 22. jula **Reuters**. Mada dugoročni ugovori nisu nezakoniti u EU, oni su u praksi komplikovani zbog same evropske regulative koja promoviše konkurenciju među snabdevačima

električne energije. Prema podacima Reutersa, od 2008. su evropski kapaciteti proizvodnje aluminijuma (industrija gde struja u troškovima proizvodnje učestvuje sa 40%) umanjani za dva miliona tona, dok su istovremeno u svetu porasli za oko 10 miliona tona. S druge strane, od 2009. je u EU zatvoreno oko 20 miliona tona proizvodnih kapaciteta čeličana, prema evidenciji sektorskog udruženja Eurofer. “Komisija želi da podsticajima pomogne kompanijama da sklope dugoročne ugovore, izuzimajući monopolističke proizvođače”, citira agencija jedan izvor blizak EK. Komisija je u junu lansirala akcioni plan sa pravnim

FRANKFURT – Jedna od najvećih svetski elektroenergetskih kompanija, nemački E.ON razmatra demontiranje nekih svojih elektrana u Evropi i njihovo izmeštanje na brže rastuća tržišta, poput Turske, saznaje (24. jula) **The Wall Street Journal** iz upućenih izvora. Ova radikalna ideja posledica je teške situacije u kojoj se nalazi elektroenergetski sektor evropske privrede, pogođen padom potrošnje i cena struje, kao i regulatornim, odnosno ne-tržišnim, favorizovanjem obnovljivih izvora energije.

smernicama za dugoročno ugovaranje kupovina električne energije za industriju čelika, odakle je poslednjih godina otpušteno 40.000 radnika, a sada radi paralelni “fitness check” za sektor aluminijuma, gde bi “akcioni plan” trebalo da bude utvrđen pre kraja godine.

LONDON – U situaciji sve nepredvidivijeg kretanja cena energije, industrijski potrošači traže uspostavljanje takvih odnosa sa snabdevačima kojima će ostvariti veću kontrolu nad nabavkama, navode iz kompanije Gazprom Energy. Mark Eccles, regionalni direktor te Gaspromove podfirme za Britaniju i Evropu, kaže da se radi o pojavi nove generacije kupaca energije koja traži od snabdevača da „pravi proizvod prema potrebama i rokovima potrošača“. „Jedan od sve prisutnijih zahteva je da se unapred znaju troškovi, bez potrebe da se za to plaća premija“, kaže Eccles i dodaje da to jedino može biti ostvareno ako se industrijskom potrošaču da sloboda da kupuje i prodaje delove

ugovorene energije u skladu sa njihovim procenama nivoa potražnje. www.gazprom-energy.com

BEČ – Sekretarijat Energetske zajednice (EnZ) zamerio je u pismu predsedniku skupštine Moldavije na odluci tog zakonodavnog tela da smeni generalnog direktora tamošnje energetske regulatorne agencije ARNE. Moldavski parlament je prošlog petka obrazložio smenu Viktora Parlicova (foto levo)

“neefikasnim radom, kao i nizom nikada ispunjenih obećanja da će tarife biti snižene”. Sekretarijat u pismu predsedniku Parlamenta Igoru Kormanu ocenjuje da ova

smena protivureči Zakonu o energiji te države, nezavisnom položaju energetske regulatorne agencije, kao i ulozi tog tela u okviru Energetske zajednice. Direktor Sekretarijata EnZ Janez Kopač (foto desno) navodi u pismu da ovo EU telo “neće zažmuriti na smenu čelnika nacionalne regulatorne vlasti, motivisanu razlozima suprotnim ciljevima Ugovora (o EnZ)”. Kopač konstatuje da to predstavlja loš primer i za druge ugovorne članice. www.energy-community.org

BUKUREŠT – Rumunski energetske regulator ANRE uklonio je tarife (uvoz-izvoz) za prenos električne energije kod prekograničnog prometa kako bi se oslobodio prekršajnog postupka koji je tim povodom pokrenula Evropska komisija. Kako je ANRE saopštio 22. jula, Rumunija ovim usklađuje svoju regulativu sa relevantnim EU pravilima o uslovima pristupa mreži za prekograničnu razmenu električne energije. EU je ova pravila obuhvatila Trećim paketom energetske reformi i sve članice su bile dužne da ih primene do 3. marta 2011. [SeeNews](#)

RIM – Tri nacionalna regulatorna tela Italije, Grčke i Albanije objavili su 26. jula verziju za javnost o zajedničkom gledanju na pravo izuzeća od obaveze pristupa treće strane Trans jadranskom gasovodu (TAP) koje je ovom projektu u maju odobrila Evropska komisija, kao i drugim odredbama vezanim za direktive Trećeg energetske paketa EU. U dokumentu se, pored ostalog, navodi da „regulatorna osnova omogućava projektu dodavanje novih ulaznih i izlaznih tačaka, što omogućava TAP-u da postane jedan od osnovnih pravaca za Jugoistočnu Evropu (JIE) ... i da omogući zemljama tog regiona smanjenje zavisnosti od jednog izvora snabdevanja“. „Takođe, da doprinese razvoju esecijalne gasovodne infrastrukture, poput Jonsko jadranskog gasovoda i Gasnog prestena Energetske zajednice“ ...

BRISSEL – Obelodanjivanje jednog radnog papira iz sedišta Evropske unije, koji sugeriše da bi zemljama članicama moglo biti dozvoljeno subvencionisanje nuklearnog energetskeg sektora, izazvalo je konsternaciju u javnosti i stručnim krugovima, prenosi 22. jula portal **World Nuclear News**.

Papir je deo izrade smernica o podršci ekološkoj i energetskej politici i predviđa državnu podršku razvoju nuklearne energije u slučajevima kada tržišni mehanizmi ne omogućavaju priliv potrebnih investicija. EU članicama, prema postojećim pravilima, nije dozvoljeno državno subvencionisanje nuklearnih projekata, ali su vlade 12 država unije u martu zatražile da se taj sektor, u odnosu na ulogu u procesu dekarbonizacije, izjednači sa obnovljivim izvorima i tehnologijama sakupljanja i skladištenja ugljendioksida (CCS). Iz Evropske komisije je saopšteno da obelodanjeni papir ne predstavlja predlog, već tek interni radni dokument vezan za pripremu javnih konsultacija predviđenih za dolazeću jesen, o novim smernicama za državnu pomoć.

POSLOVI

LONDON - Evropska investiciona banka (EIB), glavni EU zajmodavac, saopštila je 24. jula da će obustaviti kreditiranje većine evropskih termoelektrana, radi podrške klimatskej politici bloka 28 zemalja. Nekoliko

3

dana ranije, Svetska banka je objavila da će samo u „izuzetnim okolnostima“ finansirati projekte TE na uglalj (Vidi: [Bilten AERS od 22/07/13](#)). EIB navodi da će finansirati samo nove elektrane na uglalj koje emituju manje od 550 grama CO2 po kWh. Od 2007. EIB je kreditirao elektrane na fosilna goriva sa oko 11 milijardi evra, od ukupno 83 milijarde dolara odobrenih pozajmica elektroenergetskom sektoru, objavljuje **Reuters**.

STOKHOLM/PARIZ - Vattenfall, jedna od najvećih evropskih energetske kompanije, otpisala je poslovne aktive u vrednosti 30 milijardi švedskih kruna (4,6 mlrd.\$), "jer nije na vidiku oporavak na evropskom tržištu električne energije". Švedska državna grupacija, koja posluje na području Nordijskog regiona, Nemačke i Holandije, saopštila je u utorak i da će se podeliti na dva odeljenja. jedno za Nordijsko i drugo za područje centralne Evrope. Vattenfall i drugi energetske kolosi, poput nemačkih E.ON-a i RWE-a i finskog državnog

Fortuma bore se sa posledicama pada potrošnje usled recesije u Evropi i regulatornih ograničenja, piše **Reuters**. Vattenfall je prva veća evropska energetska kompanija koja je navela da zbog prilika na tržištu otpisuje značajan deo poslova. Najveća stavka u otpisanim poslovima su termoelektrane na gas i uglj u

holandskoj podfirmi Nuon. Izvršni direktor kompanije Oystein Loseth rekao je da kompanija procenjuje da se tržište električne energije neće oporaviti u doglednoj budućnosti. On je ranije predvideo da će evropske energetske kompanije ostati u beznadežnoj situaciji barem do 2020. Osim pada potrošnje izazvane recesijom i merama štednje energije, evropske energetske kompanije su pod pritiskom obnovljivih izvora energije, koji imaju prioritet u pristupu prenosnoj mreži u odnosu na tradicionalne izvore. Rekordno niske cene dozvoljava emisije CO2 obezvređuju profitabilnost nuklearnih elektrana, a jeftin uvozni uglj je učinio neekonomičnim novosagrađene centrale na prirodni gas. „Evropska energetska tržišta doživljavaju najveći stepen neizvesnosti: na strani potrošnje, na strani ponude i u oblasti regulatornih uslova“, konstatovao je profesor pariske škole ESG Menadžmenta, Raphael Boroumand.

4

SOFIJA – Jedan od tri ino-distributera električne energije u Bugarskoj, EVN Bulgaria, podneo je u sredu žalbu zbog za 1.- avgust najavljenog smanjenja cena struje u toj zemlji. Kompanija u saopštenju navodi da će sa ovom poslednjom odlukom bugarskog energetske regulatora DKEVR, ukupno smanjenje cena električne energije od 30. juna 2008. do 1. avgusta ove godine dostići 23,11%. Podfirma austrijskog EVN-a u žalbi navodi da regulator nije uzeo u obzir njene ukupne troškove i nije na istovetan način revidirao predloge cena za tri distributera električne energije u toj zemlji. **SeeNews**

SOFIJA – Sva tri privatna distributera električne energije u Bugarskoj ČEZ, EVN i Energo Pro, suočena su sa de facto bankrotom zbog pada cena električne energije od marta ove godine, novim pravilima vezanim za obnovljive izvore (OIE) i odlukama energetske regulatora DKEVR da im ne odobri nadoknadu tih troškova, piše sofijski list **Sega**. U najtežoj situaciji je austrijski EVN, koji je od juna 2012. ostvario gubitke

5

od 300 miliona leva (153 mil.€). ČEZ, s druge strane, navodi da je registrovao gubitke od blizu 200 miliona leva (102 mil.€), dok je za sada u najboljoj situaciji Energo Pro, sa manje od 16 miliona leva (8 mil.€) gubitaka od početka godine. Izvršni direktor EVN Bulgaria Joerg Sollfelner kaže da su se gubici pojavili kod sva tri distributera kada je DKEVR izmenio model formiranja cena električne energije. Pre toga su distributeri kupovali električnu energiju od proizvođača OIE i prosleđivali fakture na naplatu Bugarskoj nacionalnoj energetske kompaniji (NEK). Ta praksa je međutim dovela NEK u izuzetno tešku situaciju, zbog naglog rasta investicija u visoko subvencionisanu „zelenu energiju“. Prema novoj metodologiji, NEK sada plaća distributerima na osnovu procena, pa rizik od prekomernog rasta ulaska „zelene energije“ u mrežu pada na EVN, CEZ i Energo Pro – dok im se u kasnijoj fezi ne nadoknade dodatni troškovi. „Mi smo u bankrotu i to u svakom momentu može biti objavljeno. Investicije u mrežu sveli smo na minimum“, navode iz kompanije Energo Pro. Iz bugarskog udruženja rudarskih proizvođača CITUB, koje takođe pogađaju promene vezane za naknade za OIE, poručuju da su spremni da organizuju proteste s tim što ovaj put meta kamenica ne bi bili distributeri, već vetrenjače i solarni paneli.

VARŠAVA – Rumunija i Poljska su na putu da povežu svoja dnevna tržišta električne energije sa onima u Slovačkoj, Mađarskoj i Češkoj Republici. Predstavnici svih tih zemalja potpisali su memorandum kojim će se Rumunija i Poljska priključiti tom trilateralnom *Market Coupling* projektu povezivanja sa evropskim elektroenergetskim tržištima. Taj projekat oslobađa trgovce električne energije potrebe zakupa i kupovine prekograničnih prenosnih kapaciteta između zemalja članica, prenosi agencija **SITA**

PARIZ – Francuska vlada najavila je gašenje najstarije nuklearke u zemlji, potvrdivši tako da će predizborno obećanje aktuelnog predsednika Fransoa Olanda biti ispunjeno. Francuski ministar za ekologiju Filip Marten rekao je da će NE Fessenheim, na granici Francuske sa Nemačkom, biti zatvorena do 31. decembra 2016", rekao je Marten. Gašenje Fessenheim-a je jedino koje je najavio Oland od ukupno 19 nuklearnih elektrana u Francuskoj. Predsednik Francuske se zalaže za smanjenje udela nuklearke u proizvodnji električne energije sa 75 na 50 odsto do 2025. **Journal du Dimanche**

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE - OIE

6

UTREHT – Evropska unija mora da razvije novi način finansiranja obnovljivih energetske projekata, ili će se suočiti sa padom investicija u tom segmentu, ocenjuje holandska Rabobanka. Jedna od 30 najvećih svetskih investicionih banaka predlaže podelu odgovornosti u tim poslovima između banaka i institucioanlnih investitora, pri čemu će banke preuzeti rizike izgradnje, a investitori rizike poslovanja energetske projekata, koji su po pravilu niži od prvih. Analitičari banke navode da je investitorima u OIE u EU sve teže da dođu do dugoročnih kredita, zbog neizvesne politike državnog potsticanja zelene energije. Dok je 2007.EU zahvatala 45% globalnih investicija u OIE, taj udeo je u 2012. pao na 33%, navodi banka. **reNews**

RIM – Italijanski energetske regulator pozvao je proizvođače obnovljive energije da se odgovorno ponašaju prema milijardama evra koje taj sektor dobija godišnje na ime subvencija, dok s druge strane tradicionalni proizvođači energije trpe, usled recesije, posledice pada potrošnje na nivo iz 1998. Regulator procenjuje da će subvencije za OIE u Italiji porasti na 12,5 milijardi evra u 2015. godini, sa oko 11 mlrd.€ iz 2012. Ovaj trošak se na kraju prevaljuje na račune svih potrošača električne energije. Guido Bortoni, čelnik italijanskog tržišnog regulatora rekao je prilikom predavljanja Palamentu godišnjeg izveštaja o radu tog tela, da "traži od OIE sektora da se ponaša odgovorno prema visokim troškovima (koje stvara) u sistemu". On je dodao da zabrinjava rast udela troškova i nameta u računima, jer sada iznosi oko 33% na godišnjem nivou. OIE su učestvovala sa visokih 32,2% u ukupnoj proizvodnji električne energije u Italiji u 2012, što je na godišnjem nivou bio rast od 10%, dok je termo-elektroenergetski sektor pokrio preostalih 67,8% i zabeležio pad od 7,6% u istom periodu, saopštio je regulator. **Wall Street Journal**

BRISEL – Evropska komisija je odobrila izdvajanje 3,45 milijardi evra za finansiranje programa iz sektora klimatskih i ekoloških projekata. Program pod imenom LIFE, lansiran je još 1992. godine, a nova sredstva biće na raspolaganju za period od 2014. do 2020. godine. *EurActiv*

BUKUREŠT – Računi za električnu energiju u Rumuniji sniženi su od 1. jula zbog smanjenja tereta obnovljive energije u ukupnom energetskom miks u zemlje, 0,034 leja (0.0077 evra) po kilovatu, pošto je ANRE prethodno privremeno suspendovao izdavanje nekih zelenih certifikata za OIE i smanjio godišnju kvotu na 0,191 zeleni certifikat po megavat-času, sa dotadašnjih 0,2117. *SeeNews*

ATINA – Grčki energetske regulator (RAE) uvećao je za 54 evra svakom domaćinstvu u godišnjem računu za električnu energiju stavku dodatka za subvencionisanje obnovljivih izvora energije, tačnije za 118% u odnosu na dosadašnji nivo (sa 9,53€/MWh na 20,80€/MWh). Prema podacima grčkog ministarstva energije, prosečni troškovi proizvodnje električne energije iz OIE u toj zemlji su dva i po puta veći u poređenju sa konvencionalnim izvorima. *SeeNews*

REGION ENERGETSKE ZAJEDNICE

TIRANA – Albanski elektroenergetski sistem raspašće se u septembru ove godine ako tamošnji snabdevač struje ČEZ odmah ne obezbedi dodatne količine iz uvoza, prenosi agencija *Sinhua*. Albanski državni monopolista u proizvodnji električne energije KESH je prošle nedelje pozvao podfirmu češke energetske kompanije ČEZ da počne sa uvozom. ČEZ je prema albanskom energetskom zakonu u obavezi da uvozom pokrije količinu električne energije izgubljenu, bilo u prenosu, bilo zbog masovnih krađa struje koje su uobičajene u ovoj državi.

ZAGREB – Hrvatska elektroprivreda (HEP) planira da smanji cenu struje za 10,7%, rekao je predsednik uprave te kompanije Tomislav Šerić. On je dodao, u intervjuu za *Glas Slavonije*, da je HEP liberalizacijom tržišta maloprodaje izgubio manje od tri odsto potrošača. „HEP još uvijek ima više od 97 odsto tržišta. Snabdevač sa sopstvenim proizvodnim portfeljom uvek je u prednosti pred konkurentom koji ga nema, jer se može osloniti na sopstvene izvore i u slučaju poremećaja na tržištu kad cene izmaknu kontroli. Ono čime su naši konkurenti u trenutnoj prednosti je brzina reakcije, navodi Šerić